

VERSLAG DEBAT

“Wat mag Europa van Nederland verwachten als het om Europa gaat?”

Christian Schreuder en Eliane Barends, stagiairs Nederlandse Ambassade in Brussel

Op dinsdag 27 februari organiseerden Stichting Machiavelli Brussel, het Vlaams-Nederlands huis *deBuren* en de Nederlandse Ambassade samen een debat met als inzet “Wat mag Europa van Nederland verwachten als het om Europa gaat?”

Het debat werd gevoerd door:

- Prof. Hendrik Vos, hoogleraar Europese politiek aan de Universiteit van Gent
- Kathelijne Buitenweg, lid van het Europese parlement namens Groen Links
- Tiny Kox, Eerste Kamerlid van de SP
- Max van den Berg, delegatieleider van de PvdA-fractie in het Europese parlement
- René van der Linden, Eerste Kamerlid van het CDA
- Discussieleider was Gert-Jan Dennekamp van de NOS Brussel

Er werd gedebatteerd aan de hand van vier onderwerpen:

- Waarom was er weinig aandacht voor Europa in de verkiezingscampagnes van de politieke partijen?
- Wat ontbreekt er in de tekst van het huidige grondwet voorstel, en wat kan eruit weggelaten worden?
- Is de grondwet dood?
- En ten slotte de vraag of er een nieuw referendum moet komen

De aanwezige sprekers toonden zich allen kritisch ten opzichte van Europa. Zij waren het met elkaar eens dat er veranderingen in de huidige tekst van de Grondwet moeten komen. Behalve de heer Van der Linden waren alle aanwezigen van mening dat er in de toekomst opnieuw een referendum over de Grondwet gehouden moet worden in Nederland. Het werd een zeer levendig debat. De zaal in het Vlaams-Nederlands huis *deBuren* was met 150 mensen goed gevuld. Voorafgaand aan de discussie peilde de heer Dennekamp onder het aanwezige publiek wat zij gestemd hadden tijdens het referendum. Opvallend was dat een grote meerderheid van de mensen aangaf VOOR gestemd te hebben.

Hieronder een overzicht van de standpunten van de sprekers

Waarom heeft de rol van Nederland binnen Europa zo weinig aandacht gekregen in de verkiezingscampagnes?

De heer Vos had niet verwacht dat Europa en de Grondwet veel in de campagnes aan bod zouden komen. Hij had het wel gehoopt. Sinds het Nederlandse ‘nee’ heeft het buitenland weinig meer vernomen van de Nederlanders. Het wordt tijd dat Nederland een voorstel doet over veranderingen die het graag zou willen zien in de tekst van de Grondwet. De heer Vos stelt dat Nederland geluk heeft gehad dat ook Frankrijk ‘nee’ heeft gestemd in een referendum. Dit gaf de mogelijkheid om achter de rug van Frankrijk te schuilen. Het proces van de totstandkoming van de Grondwet is bijzonder transparant geweest, maar de kloof met de burger bleef te groot, aldus Vos. Een oorzaak kan zijn dat door de jaren heen de positieve kanten van Europa te weinig belicht zijn, terwijl ze er wel waren. “Het lijkt erop dat de Grondwet een pispaal van de landelijke politici in Nederland is geworden”.

De heer Kox is van mening dat het debat over de Grondwet na het referendum in Nederland juist niet is stilgevallen. “We doen wat we afgesproken hebben”. De SP vindt dat Europa goed functioneert zoals het nu doet. We moeten praktisch zijn, eerst de kleine zaken regelen en met kleine stappen vooruit. “Haast je langzaam” is het devies.

De heer Van der Linden heeft er voor gepleit om de discussie over Grondwet op te nemen in de verkiezingscampagne. Het “haast je langzaam” is niet van toepassing, want sinds 1993 is men al bezig met hervormen. Vanuit de Tweede Kamer was er bijzonder weinig belangstelling voor het totstandkomen van de Grondwet. Van der Linden vindt dat zij hierdoor eigenlijk het recht op kritiek verspeeld heeft. De partijen die wel kritiek hadden op de Grondwet gebruikten onjuiste argumenten. Zo heeft de euro niks met de Grondwet te maken, terwijl dit in de campagnes rond het referendum wel als zodanig werd gepresenteerd. Verder behouden kleine landen wel hun inspraak bij de Europese besluitvorming. Door van Europa een geldkwestie te maken, roept Nederland irritatie op bij de andere lidstaten. De Eerste Kamer heeft wel veel aandacht voor het tot stand komen van de Grondwet gehad. Europa wordt teveel door de nationale bril bekeken. Na het referendum zaten de politieke partijen met een kater – ze wisten niet hoe ze hiermee om moesten gaan. Dit is in de ogen van Van der Linden de reden waarom de Grondwet geen verkiezingsthema geworden is.

Mevrouw Buitenweg vindt het typisch dat de SP aangeeft dat Europa goed werkt zoals het nu is. In het verleden was de SP immers altijd tegen alle Europese Verdragen. Zelf vindt mevrouw Buitenweg dat er veel verbeterd kan worden in Europa, en dit kan door middel van de Grondwet. De echt belangrijke zaken worden door het Verdrag van Nice niet behandeld. Voorbeelden hiervan vindt zij buitenlandse zaken en immigratie. Groen Links heeft geprobeerd de Grondwet wel op te nemen in de verkiezingscampagne, want de partij is van mening dat Europa wel leeft onder de burgers.

De heer Van den Berg vindt dat de SP alleen tegen de Grondwet kan zijn als zij ook een alternatief biedt. De SP doet dat op het moment niet. Ze geeft tegenstrijdige signalen af door nu te zeggen dat ze wil leven met het oude verdrag. De reden om de Grondwet buiten de verkiezingen te houden, heeft te maken met risicovermijdend gedrag van de nationale politici, aldus van den Berg.

Op de vraag of de politici vinden dat de grondwet nu “dood” is antwoorden de aanwezigen het volgende:

De heer Vos is van mening dat de Grondwet niet dood is maar we kunnen er niet omheen dat er wel iets moet veranderen.

De heer Kox vindt dat er van tevoren duidelijke regels gemaakt zijn voor het tot stand komen van een Europese Grondwet. Er moet unanimititeit over de inhoud van de tekst zijn. Nu twee landen tegen hebben gestemd moet er dus duidelijk iets veranderen.

Ook de heer Van der Linden is van mening dat de Grondwet niet dood is. Het voorstel zoals het er nu ligt zal de kern blijven voor een toekomstige Grondwet.

Mevrouw Buitenweg vindt dat het onnodig is om twee keer te stemmen over dezelfde tekst. Er dus er zal iets moeten veranderen voor er wederom een referendum gehouden kan worden. In haar ogen is de Grondwet niet dood.

De heer Van den Berg vindt dat er eerst heronderhandelingen plaats moeten vinden. Het is van belang dat de burgers hierbij betrokken worden.

Wat kan er in de ogen van de aanwezigen weg uit de huidige tekst van de Grondwet, en wat zou er juist toegevoegd moeten worden?

De heer Van der Linden vindt dat er in het tweede deel veranderingen moeten komen. Het is van belang dat het vetorecht voor landen geschrapt wordt. Iets toevoegen aan deze tekst is onbegonnen werk: dan zal er nooit een einde aan de onderhandelingen komen. Nederland heeft op dit moment een duidelijk probleem. We zaten altijd in de kopgroep, maar nu is Nederland verdeeld over de te nemen koers. Of we worden het eens of we moeten de kopgroep laten schieten, aldus Van der Linden.

Volgens mevrouw Buitenweg is de hele discussie bizar. Je kunt niet tegen de inhoud van het tweede deel zijn, want dit geeft rechten aan de burgers t.o.v. de Europese instellingen. Het betreft hier sociale zaken. Het eerste, institutionele hoofdstuk is goed.

De heer Van den Berg vindt ook dat de sociale rechten in de Grondwet opgenomen moeten worden. Door de jaren heen hebben we met zijn allen gevochten om deze rechten te verkrijgen. Wat de heer Van den Berg betreft hoeft er niets uit de huidige tekst van de Grondwet te worden gehaald. De achttien landen die in Madrid bij elkaar kwamen hebben zich zeer realistisch getoond door aan te geven dat de huidige tekst niet meer kan en dat er veranderingen in moeten worden aangebracht. Ook Van den Berg vindt dat het vetorecht uit de Grondwet kan: “landen moeten elkaar dwingen om met één stem te spreken”.

De heer Kox vindt dat alle elementen in de Grondwet die richting een federale staat gaan eruit moeten worden gehaald. Het is niet wenselijk om een Verenigde Staten van Europa te worden; Nederland heeft immers al een eigen Grondwet. Deel twee is wat hem betreft overbodig. Nederland beschikt al over het Europese Verdrag van de Rechten van de Mens. Ook deel drie is onnodig in zijn ogen.

De heer Vos wil dat er alleen dingen in de tekst van de Grondwet worden toegevoegd. Iets weglaten hoeft van hem niet. Hij wil zaken als belastingen en buitenlandse politiek in de Grondwet opnemen. Veel problemen moeten gezamenlijk aangepakt worden, aangezien ze vaak grensoverschrijdend zijn.

Moet er opnieuw een referendum worden gehouden over de Grondwet?

Het CDA is tegen een nieuw referendum, aldus de heer Van der Linden. Het ‘nee’ van de Nederlandse bevolking had niets te maken met de Grondwet. De nationale parlementariërs hebben tijdens de verkiezingen een mandaat van de bevolking gekregen om te regeren en moeten zich t.o.v. de burgers verantwoorden. Zij mogen dus ook uit naam van de burgers beslissen over de Grondwet.

Mevrouw Buitenweg vindt deze reactie tegenstrijdig met de conclusies van het begin van het debat. Europa was immers geen onderwerp van het verkiezingsdebat, dus het kabinet heeft hiervoor ook geen mandaat van de bevolking gekregen. Er moet dus wel opnieuw een referendum komen, ditmaal over een uitlegbaar stuk.

Ook de heer Van den Berg wil opnieuw een referendum. Ongeacht wat de Raad van Staten adviseert moet het kabinet weer een referendum uitschrijven.

De heer Kox wil ook weer een referendum. Hij hoopt dat de bevolking zich ook dan weer tegen de Grondwet uitspreekt.

Commentaar:

De grote belangstelling die er voor het debat was, toonde aan dat er veel interesse is voor dit onderwerp. De onderlinge sfeer tussen de debaters was goed. Opvallend was dat de heer Van der Linden en de heer Van den Berg, leden van twee van de drie partijen die het nieuwe kabinet vormen, over een aantal zaken van mening verschilden. Vooral over de vraag of er in de toekomst een nieuw referendum gehouden moet worden waren zij het niet eens. Zowel Van der Linden als Van den Berg gaf bij antwoord op deze vraag aan dat hij het officiële standpunt van hun partij verkondigde.